

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: XIII. skupščina „Zaveze“ na Bledu. — Boj slovenskega učitelja za pripadajočo mu petletnino. — Učiteljski pravnik. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

XIII. skupščina „Zaveze“ na Bledu.

(Konec.)

Na binkoštno nedeljo zjutraj smo se zbrali ob pol 7. uri na sestanku pri Petranu, od koder smo se prepeljali po jezeru na otok. Tamkaj je bila sv. maša v natlačeno polni cerkvi — bili smo sami učitelji in učiteljice.

Najboljši pevci zbrali so se na koru, kjer so pod vodstvom g. Rus-a prav ginljivo in krasno zapeli vedno lepo Nedvedovo mašo: »K Tebi srca povzdignimo«.

Po cerkvenem opravilu odjadrali smo v »Louisenbad«, kjer se je vršilo glavno zborovanje v okusno dekoriranem velikem salonu Valtrinijevega hotela.

Bilo nas je čez 300 in med temi prav lepo število učiteljic.

Predsednik gosp. Jelenc je otvoril glavno skupščino sledeče:

Slavni zbor!

Od vseh strani lepe slovenske zemlje ste prihтели danes, dragi tovariši in mile tovarišice, na Bled, na ta biser naše slovenske domovine, da se udeležite XIII. glavne skupščine Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

Gotovo ni malenkostna zadeva, ki Vas je zbrala danes v kraju, ki je podoba raja, kakor poje naš veliki Prešeren.

Privabila nas je danes tu gor svetla zvezda vodnica, ki vodi naš narod k večji izomiki in prosveti, ki vodi k svobodi in značajnosti in po teh potih k srečnejši bodočnosti; ta zvezda vodnica je svobodna, sicer na kulturnih načelih krščanstva sezidana, a od vsake cerkvene uprave popolnoma nezavisna šola; ta zvezda vodnica je napredno, v svoji stroki temeljito izobrazeno in gmotno dobro podprto učiteljstvo. Za temi smotri hrepenimo! To naše stremljenje je na kratko preciziran naš program. Od teh načelnih točk ne smemo nikomur na ljubo kreniti v stran, temveč moramo korakati po strogo začrtani poti v dosego svojega smotra. Zato smo se pa tudi sešli te dni, da utrdimo ta svoja načela, da se združeno posvetujemo, razpravljamo in sklepamo o tem, kar ima biti v blaginjo šoli in našemu stanu.

Zbrali smo se pa tudi, da odločno protestujemo ob tejslavnostni priliki protivsem zlobnim in prav satansko pretkano izmišljenim napadom, ki so se godili na svobodnomisleče učiteljstvo po vseh slovenskih pokrajinah od zadnje glavne skupščine v Mariboru.

Naši stari nasprotniki so nas najprej razdvojili po prislovcu »Divide et impera«. Mala, brezpomembna četica se je ločila od nas in pobira odslej v posmeh vsakemu razsodnemu človeku stopinje za ljudmi, ki so v dosego svojih namenov izpremenili glavo, a ne srca. Tej mali vojskujoči četi so ustanovili list, ga ji pišejo in urejujejo. A ne še dosti! Da vidijo, kako mogočno zaslonbo imajo v učiteljstvu, jih je bilo treba združiti. Zato so jim zasnovali »Slomškovo Zvezo«. In ko so prišli skupaj, bilo jih je strah. Ustrašili so se male zaslonbe tako zelo, da si še odbor ne upa na dan, kajti jako pičlo število učiteljev, malo več učiteljic in mnogo duhovnikov, to je njihova armada, to je njihovo učiteljsko društvo pod strogim klerikalnim nadzorstvom. Učiteljem v tej družbi ni treba mnogo misliti, še manj delati, temveč le prav glasno klicati: Mi smo katoliški učitelji! Vse naše delovanje v šoli in izven šole sloni na verski podlagi. Posebno hripavo pa morajo kričati: Mi smo korenjaki, mi smo pogumni ljudje, glejte, otrsli smo se liberalnega jerobstva, kjer ječé in zdihujejo naši liberalni tovariši, ki so slepo orodje v rokah menda celo židovskih liberalcev! Tako piše in govori ta peščica klerikalnih slovenskih učiteljev, ki so ponižne sluge klerikalne misli.

Ali se pa strinja tako govorjenje in pisanje z resnico? Poglejmo! Res je, trkajo se na prsi in trdijo: mi smo katoliški učitelji; nas svobodno misleče učitelje so pa razvpili med priprostim ljudstvom za največje brezverce in nasprotnike ljudskih teženj. Toda, če jih vprašaš, prijatelj, povej mi, ali je tvoje zasebno življenje vzglednejše in vspodbudnejše, ali so tvoji uspehi v šoli vzornejši, tedaj pa umolknejo in odlože pero, ker ne vedo navesti fakt.

Pravijo, mi smo se otrsli liberalnega jerobstva, a ne pomislijo pri tem, da so se upregli v trdi klerikalni jarem. Neučitelji jim pišejo in urejajo list, neučitelji so jim zasnovali in vodijo njihovo sicer brezdelno društvo. V naših društvenih odborih pa ni niti enega neučitelja, svoje liste ustanavljamo, pišemo in urejamo sami. Na

kateri strani je tedaj več jerobstva, na kateri strani več vplivanja. Mi gremo svobodne volje z naprednimi strankami, ne za njimi, temveč vsopredno, ker so naklonjene nam in šoli in jim je toplo na srcu pravi napredek na vseh poljih prosvete. Ali naj mar hodimo za klerikalci, ki hočejo uničiti svobodno šolo in jo zopet ukleniti v trde vezi, ki so jo tiščale k tlom v prejšnjih časih? Ali naj hodimo z ljudmi, ki nas napadajo na najsurejši način ob vsaki priliki, ki nam groze z denunciacijami tam, kjer izda? Ali naj capljamo za ljudmi, ki so nam stavili znani »Pons« in krpucajo o nas pamflete v listih, ki so zelo razširjeni med kmetskim ljudstvom, ter nas črnijo, da mečemo križ in krščanski nauk iz šole! Težko molčim, da ne imenujem takega kvarjenja resnice s pravim imenom! In s stranko, ki pusti, in trpi, da nje pristaši razširjajo o nas take zlobnosti in izmišljotine, naj bi hodili mi honetni slovenski učitelji?! Nikdar!

Te neosnovane napade na svobodno misleče učiteljstvo se mi je zdelo umestno zavriniti kar najodločneje pri današnjem glavnem zborovanju. (Odobrovanje.)

Vsem dragim tovarišem in cenjenim tovaršicam moj najiskrenejši pozdrav!

Prav pristržno pozdravim tudi vse mile in drage goste neučitelje, a naše somišljenike, ki so prihiteli na naš zbor ter s tem pokazali simpatije našemu stanu in simpatično priznanje našim naporom in težnjam.

Pri vsakem našem zborovanju se spomnimo s čutili najglobokejše hvaležnosti in vdanosti Nj. Veličanstva, presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Tudi danes izrekamo iz dna svojih src vročo željo, da bi dobrotno nebo ohranilo Nj. Veličanstvo še mnogo let v srečo naše mogočne Avstrije. Slavni zbor vabim, da navdušeno zakličemo: Slava presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. (Se zgodi.)

Na predlog g. Dubrovića se je odposlala Nj. Veličanstvu, presvetlemu cesarju Francu Jožefu I., brzajavnim potom vdanostna izjava.

Prva točka dnevnega reda je bilo predavanje dr. Ilešiča: »Dosedanje smeri in bodoča naloga slovenskega pouka.« V svojem predavanju je priporočal predavatelj, naj se oziramo na druge slovanske jezike, sosebo na hrvaško-srbskega, kateremu se približujemo kolikor mogoče! Naša mladina naj se seznanja z jugoslovansko literaturo (srednješolska tudi s češko, poljsko in rusko)! Vsaj toliko naj doseže, da bi znala čitati in da bi umela hrvaške knjige. Lahko bi že v ljudski šoli razlagali lahkoumljive hrvaške pregovore in čitali pesmi, kakoršnja je »Liepa naša domovina« in druge slične literarne proizvode. Mali naš narod naj bi iskal jezikovne združitev z drugimi večimi slovanskimi narodi. Ne kujmo novih besed, če imajo sorodni narodi že ime za tisti pojmi; izposojujemo si jih od sosed! Ilirščina je pokopana za vedno, a združitev je mogoča s tem, da se jugoslovanski jeziki polagoma zlijejo v skupen jugoslovanski literarni jezik! (Burno pritrjevanje in viharen aplavz je završil pod dvorani, ko je nehal dr. Ilešič.) K sklepu je stavil naslednje resolucije:

I. Slovenski pouk naj razkriva vsebino našega jezika pred obliko, njega prvotno nazornost in poezijo; s tem

se goji stvarjajoča jezikovna sila in zgovornost: ideal Komenskega.

II. Slovenski pouk naj bliža slovenščino z drugimi slovanskimi jeziki po vsebini in po obliki; na višji stopnji se primerja glasovno in oblikovno.

III. Slovstveni pouk mora postati pouk o leposlovju; že zato, ker je leposlovja našega še malo, se ta pouk oziraj po drugih slovanskih slovstvih in uvajaj v novo slovstvo.

Nato je g. ravnatelj Ivan Lapajne predaval o temi: »Učitelj pospešuj domačo in narodovo izgojo.« Povdarjal je važnost domače izgoje in obžaloval, da nam nedostaje knjig in listov vzgojevalne vsebine. Nemci imajo mesečnik »Schule und Haus«, Slovenci nimamo takega; v Trstu je jel izhajati list: »Slovenska družina«, kateri naj bi imel vzgojeslovno tendenco, a ta list je zaspal, predno je prišla druga številka na svitlo. Gosp. Lapajne stavi predlog, da naj Zaveza ustanovi in vzdržuje list za domačo in narodno vzgojo. G. nadučitelj Črnagoj pravi, da glede nato, da izdaje Zaveza že tri liste, ni misliti na to, da bi še četrtega mogla vzdrževati. Gosp. nadučitelj Gradišnik je mnenja, da je v prvi vrsti poklicano učiteljstvo spisavati take spise in da bi jih Mohorjeva družba gotovo rada prinašala, ako bi jih imela. On pozivlja učiteljstvo, da prične tudi na tem polju delovati, in da se naj poslužuje Mohorjeve družbe, ker bi po njej prihajali taki spisi skoraj v vsako slovensko hišo. Gosp. Lapajne umakne svoj predlog in naznani, da bode list »Za druga« donášal od sedaj vzgojne spise, in da se bode ta list staršem pošiljal brezplačno. Drugi predlog g. Lapajna: »Zaveza se posvetuj o vpeljavi roditeljskih konferenc« — je bil sprejet. K točki: »Samostalni predlogi« se oglasi nadučitelj Porekar ter predlaga, da sprejme občni zbor nasledno izjavo:

»Občni zbor »Zaveze« jugoslovanskih učiteljskih društev, zborujoč dne 26. maja t. l. na divnem Bledu, izreče vsled v zadnjem času na našega predsednika storjenih lažnjivih in podlih napadov svoje ogorčenje in zagotavlja njega najsrčnejših simpatij vseh trezno mislečih slovenskih učiteljev in učiteljic. Izjavljamo, da je naš predsednik mož, katerega tako žaljenje naših nasprotnikov ne bo motilo pri brambi naših pravic. Prosimo ga, naj vstraja na tem važnem in odgovornem mestu ter se naj posveti Zavezi z neupogljivo silo in naj še dalje deluje v blagor šoli in učiteljstvu.« (Z gromovitimi živio-klici je bila ta izjava enoglasno sprejeta.)

Sprejel se je tudi predlog g. Križmana: Slavni zbor skleni, vodstvu »Zaveze« se naroči, svoj čas sprejeti predlog za premestitev učiteljskega iz Koprja v Gorico ponoviti. (Sprejeto.)

S tem je bil dnevni red končan in g. predsednik zatvori zborovanje, iskreno pozdravljajoč med zborovanjem došlega državnega poslanca g. dr. Ferjančiča!

Ob dveh popoldne — na binkoštno nedeljo — zbralo se je učiteljstvo v salonu »Luisenbada« k banketu. Razun učiteljev in učiteljic se ga je udeležil tudi deželni in državni poslanec dr. Ferjančič, župan gosp. Peternel s svojim svetovalcem, advokat dr. Vilfan, živinozdravnik Turk, farmacevt g. Roblek in več drugih gostov. Bilo je nad 200 ljudi. Med banketom so pokali topiči. Gosp. Luka Jelenc napije najprvo cesarju. Nav-

dušeno so vsi navzoči zaklicali trikratno »Slavo« Nj. Veličanstvu. Gosp. učitelj Gregorin je napil g. županu Peternelu, povdarjajoč njega gostoljubnost, njega naklonjenost šoli in učiteljstvu in povdarjajoč njega trud pri zidanju nove šole. Gosp. učitelj Likar je obžaloval, da ni niti enega šolskega nadzornika s Kranjskega navzočega, in je napil drugim, kateri se zanimajo za učiteljski stan, osobito g. dr. Ferjančiču in g. dr. Vilfanu. Dr. Ferjančič je napil slovenskemu naprednemu učiteljstvu, g. Urbančič dr. Ilešiču, ta slovenski vzajemnosti. G. Roblek učiteljem turistom, g. Dubrovič uredniku Dimniku, g. Dimnik naprednim našim poslancem itd.

Po končanem banketu so se dali udeležniki skupno slikati, potem pa so se razšli na različne strani.

Zvečer je bil koncert v istih prostorih tik jezera. Vrtni salon poln občinstva. — Nadučitelj Rus je preskrbel prijetno iznenadenje. Iz vasi Grad na oni strani jezera je plul počasi plav ves v svetlih balonih proti salonu. Mešani domači zbor je popeval na njem: V gorenjsko oziram — Po jezeru — Otok bleški itd. Plav se je ustavil pod salonom; veranda polna poslušalcev. In v oni tihi gorski noči je mogočno donelo tje po jezeru: Čujte gore in hribovi, da sinovi Slave smo! Občudovali smo posebno zvonk sopran. To je bil čaroben užitek! — Koncert prav lep. Poleg godbe, ki je res dobro svirala, smo čuli samospeve za sopran in bariton (gdč. Kratanjeva in g. Vrabl) tako dovršeno, da moramo le častitati učiteljstvu, da ima v svoji sredi takih močij. Tudi čveterospev je mojstrski rešil svojo nalogo. Po koncertu je trajal še kaki dve uri živahen ples, na kar so se vsi razšli k počitku. Drugo jutro je večina zapustila Bled. — Taki sestanki so pač najkrasnejši spomini vsakega zavednega slovenskega učitelja!

Svetu pa je slovensko učiteljstvo pokazalo, da stremi vedno naprej — nikdar nazaj!

Zborovalcem so došli ti-le brzjavni pozdravi:

Ljubljana: Vsled botrovanja zadržan v Ljubljani, obžalujem, da ne morem botrovati zopetnej potrditvi svobodomiselni organizaciji slovenskega in hrvatskega učiteljstva. Pošiljam Vam pa svoje iskrene pozdrave, le samosvestno naprej in zmaga bo Vaša! Sursum corda!
Župan Hribar.

Gorica: Neodvisno učiteljstvo je pogoj napredku našega ljudstva. Živela Zaveza, ki se bori za neodvisnost in omiko učiteljstva, za narodno-napredno stranko!

Dr. H. Tuma.

Dunaj: »Slovenija« pozdravlja zborovalce in želi obilo uspeha.
Predsednik Rus.

Gradec: Narodno-naprednemu učiteljstvu najboljšje uspehe in simpatije. Svobodomisleči »Triglav«.

Gradec: Želeč Vam prvoboriteljem najboljšega uspeha pri delu za probujo in svobodomiselnost milega naroda, kličemo gromoviti: Živijo!

Serjun, Rutej, Kunej, Resman.

Dunaj: Srčne pozdrave pošilja zvestnik
Gangl.

Hrudim: Vsem ljubim napredujočim jugoslovanskim učiteljem zaveze Slava!
Adolf Schuster.

Zagreb: Dičnim učiteljem pozdrav i sretan uspeh!
Savez hrvatskih učiteljskih društava.

Gorica: V duhu z Vami kliče Vam v boj za svobodo in napredek! Živijo!
Žmavc.

Tržič: Osebno zadržana kličeta zborovalcem: živeli!
»Zavezi« pa: Naprej!
Jezeršek, Debelak.

Hotederšica: Slava prvoboriteljem prosvete! Slava naprednemu učiteljstvu! V duhu z Vami zbrani kličemo vdani: Ne vdajmo se! Kabaj, Šusteršič, Brus.

Železniki: Iz dna srca presrečni pozdrav naprednemu učiteljstvu! Zavezi kličem: Neustrašeno naprej!
Grmek, učitelj Št. Lenartski.

Nova Cerkev: Udeležbe zadržani, v duhu z Vami želimo največjega uspeha!

Fr. Leskovar, Fr. Zidar, Mar. Zidar.

Ormuž: Zaveza naša moč, naš jez, naša čast, da Te živi Bog!
Rajšp, Serajnik, Rosina.

Poličane: Za samostojno nastopanje pridobivajočo mladino in ljudstvo za učiteljske in šolske interese neustrašeno in odločno naprej!
And. Vratovič.

Solkan: Zborujočim srčen pozdrav! Zaščitnico vsega dobrega ovenčaj z najboljim vspehom trud in delo.
Goriško učiteljsko društvo.

Lupoglava: Braniteljima napredne skole bez natražnjaške utruhe kliče sretno!

Učiteljski zbor v Lanišči.

Opčina: Na Bledu zaveznikom zbranim,
z dušo in srcem vdanim;
presrečne pozdrave od juga
izročča učitelj Ferluga,
Valentič in Gorkič kot druga.

Boj slovenskega učitelja za pripadajočo mu petletnino.

III.

Slučaj učitelja Ferluge.

Dne 7. marca 1897 je gosp. učitelju Štefanu Ferluga na Opčinah dospel tretji petletni povišek ter je isti uložil že dne 5. maja 1897 prošnjo, da se mu ta dospel petletni povišek v znesku letnih 80 gld. prizna in likvidira.

Delegacija mu je z odlokom od 11. maja 1898, torej po več nego enem letu, zavrnila to prošnjo brez vsakega razloga.

Proti temu se je g. Ferluga pritožil na mestni svet, ki pa je to pritožbo odbil, s priprosto motivacijo, da je ukrep delegacije opravičen z obzirom na Ferlugovo vedenje v nacionalno-političnem obziru.

Da se v pravi luči pokaže postopanje teh dveh slavnih zastopov, omenjamo naslednje:

Proti g. Ferlugi se ni nikoli vršila nobena disciplinarna preiskava, vkljub temu, da je on sam zahteval to, izvedši, da se mu hoče odrekati kvinkvenij, in da je v dotični seji mestnega sveta referent dr. Josip Luzzato sam predlagal, da se najprej uvede natančna preiskava o vedenju g. Ferluge in na podlagi tega še le presodi, ali mu je priznati petletni povišek ali ne, mestni svet pa je ta predlog odklonil in je brez vsake preiskave potrdil odločbo dolegacije, a da si ni nikdo in nikoli upal trditi, kako nepravilno dejanje od strani g. Ferluge, temveč so

vsi referenti vedno priznavali, da je g. Ferluga uzoren učitelj in je isti gledé svojega službovanja od vseh strani vedno vdobival le priznalne dekrete.

Proti temu sklepu, ki mu je bil dostavljen marca meseca 1899, je g. Ferluga po odvetniku dr. Gregorin-uložil pritožbo na upravno sodišče radi kršenja zakona in se je dne 8. m. m. vršila razprava, na kateri je g. Ferluga zastopal gosp. dr. Tavčar.

Občina tržaška je prigovarjala nekompetenco upravnega sodišča iz dveh razlogov in sicer:

Prvi razlog je bil, da v Trstu nimamo šolskega zakona, da so učiteljske plače regulirane po sklepu mestnega sveta od dne 14. julija 1871, ki ni bil odobren od državne oblasti, da torej pravice učiteljev, izhajajoče iz tega sklepa, imajo značaj zasebnih pravic, da torej mestni svet tržaški ni mogel kršiti nobenega zakona, ker v tem obziru nobeden zakon ne obstoji.

Drugi razlog, na katerega se naslanja občina tržaška za nekompetenco upravnega sodišča, je ta, da se dotično določilo glasi, da pravico petletnega poviška imajo definitivni in vredni učitelji (maestri meritevoli), da spada torej v slobodno presojo dotične šolske oblasti, kdo da je po njenem menenju »vreden« (meritevole).

Upravno sodišče pa je spoznalo, da je občina trž. kršila državni šolski zakon od 14/5 l. 69, ki ustanavlja okvir za dotične deželne zakone in po katerem je učiteljem osigurana pravica do dostojnega zakonitega plačila, in da ima pravico do kvinkvenija vsaki učitelj, kateri ni kaj zakrivil, s čemer bi postal nevreden; da pa g. Ferluga z ničemer ni zapravljal te svoje pravice, ker ni dokazano nikako dejanje proti njegovim službenim dolžnostim ali proti ugledu učiteljskega stanu, ker sploh ni bil nikoli v disciplinarni preiskavi in ker napadana odločba sploh takega nepravilnega dejanja niti ne trdi in ne more trditi.

Upravno sodišče je obsodilo torej tržaško občino, da mora priznati in plačevati g. Ferlugi zahtevani petletni povišek.

Ta slučaj kaže zopet v svitli luči nezaslišano postopanje naše delegacije in našega mestnega sveta, ki sta uzornemu učitelju, očetu sedmih otrok, poštemu državljanu hotela vzkratiti letnih 80 gld. le radi tega, ker ni hotel zatajiti zvestobe do svojega rodu! Toda pokazalo se je, da ti zastopi — hvala Bogu! — niso še vsemogočni, — ampak, da tudi za njih velja včasih — zakon.

Po „Edinosti“.

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagoško društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

O nakazanju in izplačevanju službenih dohodkov.

Po § 31. kranjske šolske postave z dne 9. marca 1879 ima imenovani učitelj pravico do uživanja svojih novih dohodkov s prvim dnem tistega meseca, pred katerim je službo nastopil. Službo nastopi pa na ta način, da se oglasi vsaj zadnji dan meseca pri šolskem voditelju ali pri krajnem šolskem svetu, če je bil prej ali če bode šele pozneje prisegel. Ker tudi začasni učitelji plačo dobivajo in ne samo nagrade, zato velja isti način naka-

zanja in mesečnega izplačevanja letne plače začasne kakor za definitivne učitelje. Drugače je pa s tistimi nagradami, katere dobé suplente, ali s tistimi remuneracijami, katere dobi učitelj poleg svoje plače edino le za nadomestovanje. Te se pa izplačujejo le »post festum« t. j. za nazaj in le »pro rata temporis«, t. j. po deležu časa, kolikor se je podučevalo, kakor to določuje razglas c. kr. dež. š. sv. za Kranjsko z dne 29. apr. 1880.

Opravnile doklade.

Na Kranjskem se ni gledé opravnilih doklad z novo postavo nič spremenilo. V tej zadevi veljata še zakona z dne 9. marca 1879 in 30. aprila 1866 (§ 41). Po tem §-u dobi voditelj enorazrednice 30 gld., voditelj dvorazrednice 50 gld., voditelj trirazrednice 75 gld. in voditelj štiri- ali večrazrednice 100 gld. opravilne doklade, ravnatelj meščanske šole pa 200 gld. Ti §-i molče o tem, ali pripada ta doklada samo definitivnim ali tudi začasnim in nadomestovalnim voditeljem. Iz tega smemo po vsej pravici sklepati, da dobe to doklado vsi voditelji brez izjeme, torej tudi tisti, kateri začasno ali celo le nadomestovalno kako šolo vodijo.¹⁾ Kdor je n. pr. od večrazrednice pozvan, da vodi nadomestovalno enorazrednico, temu se povrnejo potni in selilni stroški, on dobi po razglasu c. kr. dež. šolskega sveta z dne 29. aprila 1880 mesečne nagrade 15—20 gld., ima pravico do stanovanja ali do stanarine in opravilne doklade letnih 30 gld.

Stanovanje in šolski vrt.

Po najnovejši postavi in po vseh prejšnjih zakonih imajo vsi šolski voditelji pravico do stanovanja oziroma do stanarine, ki pa je žalibog prenizko odložena. Tudi stanovanje ni takošno, kakoršno potrebuje omikan človek: samo 2 sobi. Ali to zadostuje za rodbino? Res je, da veleva postava poleg 2 sob še potrebne »stranske« prostore. Škoda, da zakon teh postranskih prostorov ni naštel, in da jih tudi nijedna naredba šolskih gospod ne navaja. Naštejmo jih pa mi: 1.) mala sobica (žumnata) poleg 2 glavnih sob, 2.) kuhinja, 3.) jedilna shramba, 4.) poleg te spalnica za služkinjo, 5.) veža, 6.) klet, 7.) podstrešna soba (za razne shrambe in sušenje perila). Kjer teh prostorov ni, dolžnost je krajnega šolskega sveta, da jih preskrbi. Ako tega ne stori, naj se šolski voditelj pritoži na višjem mestu.²⁾ — Ker je stanovanje del šolskega poslopja, h kateremu tudi šolski vrt spada, zato je čisto naravno, da mora krajni šolski svet skrbeti ne samo za šolsko poslopje in za učiteljsko stanovanje, ampak tudi za šolski vrt, kakor to določuje razglas dež. šol. sveta v Ljubljani z dne 29. julija 1887. Vsled tega pa ima tudi ta (krajni šolski svet) pravico, določevati, kdo naj uživa šolski vrt. V tem obziru, da je šolski vrt nekako učilo, ima v prvi vrsti pravico šolski voditelj, ž njim najbolj razpolagati, zlasti ako on uči sadjerejo, trtorejo, čebelarstvo itd. Ako ima te predmete kateri drugi učitelj, ima tudi on nekako več pravic do vrta. Vendar največ pravic ima krajni šolski svet kot lastnik in plačnik vseh stroškov, ki jih vrt prizadeva. Treba je torej sporazumljenja. Na Kranjskem nimajo razen šolskih voditeljev drugi učitelji pravice do naturalnega stanovanja ali do stanarine; isto velja na Šta-

¹⁾ Glej ministrsko razsodbo v dodatku.

²⁾ Shramba pod streho ni, da bi moral biti del naturalnega stanovanja (upravno sodišče 5. januarja 1882.)

gerskem. Izjema je tedaj, ako se komu prostovoljno dá stanovanje in da se mu to v dekret zapiše.

Na Goriškem obstoji zakon za učitelje in učiteljice glede stanarine, ki slove: § 9. Učitelji in podučitelji dobivajo stanarine v Goriškem mestu letnih 160 gld., v drugih šolskih okrajih letnih 80 gld.

Učiteljice in podučiteljice dobivajo stanarine letnih 120 gld. v Goriškem mestu in letnih 60 gld. v drugih šolskih okrajih. — (Zakon z dne 15. vinotoka 1896. l.)

Deželni šolski zakon za Istro z dne 14. grudna 1889 § 29. se glasi: Ako nima nadučitelj stanovanja »in natura«, mu ima občina izplačati stanarine na leto 100 gld. Učitelj dobiva 80 gld. (nadučiteljice in učiteljice 80% tega); podučitelji 50 gld., podučiteljice 40 gld. — Za to izda deželni šolski svet dekrete. V Pulju, Poreču, Opatiji in Voloskem imajo nekaj več.

(Dalje.)

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Št. Vida pri Ljubljani. Omenili ste že v zadnji številki »Tovariša«, kako je »Slovenec« lagal o meni, ko je pisal, da sem bil eden glavnih ogorčencev zoper kandidate, katere je priporočal glavni odbor c. kr. kmetijske družbe v izvolitev. Poslal sem mu popravek, katerega pa ni priobčil v postavnem času in ne na postavnem mestu. O tem bova sicer že še na pristojnem mestu obračunala, a tako nedostojno ravnanje potrjuje sum, da pismouki pri »Slovincu« n a m e n o m a lažejo. In ena laž jim niti ne zadostuje. V »Slovincu« od 28. junija t. l. št. 146. je nek dobro dresiran člankar zopet priobčil o občnem zboru c. kr. kmet. družbe nek miš maš, v katerem trdi vse mogoče in nemogoče stvari z očitnim namenom, da bi begal javno mnenje in v kalnem — ribaril. Na vse tu nagromadene duhovitosti nisem poklican odgovarjati. Da se bode pa videlo, kako gospodje malo mislijo, ko pripravljajo svojim vernim ovčicam dušno pašo, ali pa če hočete, kako so te ovčice z vsako hrano hočeš-nočeš zadovoljne, naj konstatujem, da v navedenem članku najprvo meni in mojim prijateljem očita, da smo postali — lojalni, to je da smo odnehali od boja proti klerikalcem, ko smo zvedeli, da za odborovo listo stoji — deželni predsednik. A trinajst vrstic za tem pa zopet imenitno povdarja: »Priče so nam potrdile, da so ga (mene) same videle in slišale, kako se je zgražal za liberalce (t. j. kako ogorčeno je agitoval zoper odborovo listo.) To so možje, kaj!? In da bi ljudje ne videli »Slovenčevih« lažij, zavel je v ta miš-maš prav lojalno — kajpa — moj popravek kakor kaka nezakonska mati zavije iz same ljubezni svoje dete v deset kôcev, da bi se revše ne — prehladilo o sv. Jakobu! — — —

Da si bomo pa te poštenjake še bolj pri solncu lahko ogledali, izjavljam, da plačam za učiteljski konvikt tolikokrat po petdeset kron, kolikor h o n e t n i h prič mi »Slovenec« dobi, ki bi s prisego potrdile, da sem agitoval zoper kandidate, katere je postavil glavni odbor. Gospodje! naklonite tako potrebnemu učiteljskemu konvikt nekaj kronic!!! Janko Žirovnik, nadučitelj.

Z Gorenjskega. (Kako se godi »Slomškarjem«.) Kako dobro se godi Slomškarjem pri njihovih zaščitnikih: Na Gorenjskem pod Dobrčo slušbuje znani

Slomškar. Človek bi mislil, da se razumeta z zelo pobožnim ondodnim župnikom kar najbolje, a zelo bi se vrezal. Kolega Slomškar je bil prvo leto tudi organist.

Župniku to ni bilo všeč, in ker ga drugače ni mogel odpraviti, ga neko nedeljo pri pridigi napade prav pošteno. No, naš kolega je bil toliko možat, da je precej po tej pridigi nehal z orglarijo. Da bi pa zamogel šolarčke nadzirati pri maši, postavi si svoj lasten stol v cerkev, ker stati celó mašo bilo bi le malce prehudo, a rezerviranega prostora zanj tudi ni. Delj časa je pustil župnik stol v miru, a začel ga je naposled vendarle bosti in neko soboto popoldne iztira stol iz cerkve; gotovo si je mislil, ako jaz stojim celo mašo, zakaj bi ne stal tudi učitelj.

Tako se je zgodilo učitelju Slomškarju, Bog ve kaj bi se pa zgodilo kakemu liberalnemu učitelju? Gospod urednik, kaj ne — zgodaj so začeli gospodje kazati zobe svojim pohlevnim in ponižnim podložnikom.

Ali ne diši tako postopanje po izganjanji učiteljev iz cerkve? Kje peša vera, kdo je kriv raznih bojov in preprirov?

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz »Slovenske šolske Matice«. Zadnje odborove seje »Slovenske šolske Matice« so se udeležili: predsednik g. Henrik Schreiner in odborniki gg.: dr. Janko Bezjak, Viktor Bežek, Jak. Dimnik, Frančišek Gabršek, Frančišek Hubad, Frančišek Levec, Andrej Senekovič in Alojzij Strmšek. I. Blagajnik, g. ravnatelj And. Senekovič, poroča o denarnem stanju društva. Letnino so vplačali 604 člani: društvo ima dosedaj 9 ustanovnikov. II. Tajnik, g. nadučitelj Fr. Gabršek, poroča, kako so se rešili zadnji odborovi sklepi, zlasti oni o preuredbi dosedanjih poverjeništev, ter prebere došle nasvete. Na podlagi taistih se sklene, da se razdele nekatera preobsežna poverništva na manjše kroge, za katera se nastavijo novi poverjeniki, in sicer: za Póstojino g. Iv. Thuma, za Ilirsko Bistrico g. Mart. Zarnik, za Senožeče g. Ivo Trošt, za Vipavo g. Ant. Skala, za Lož g. Ferdo Wigele, za Idrijo g. Al. Novak, za Cerknico in Logatec g. Iv. Šega, za Novo mesto g. Fr. Vadnjal, za novomeški okraj g. Bern. Andoljšek, za Žužemberk g. Fr. Koncilija, za Ribnico g. Fr. Štefančič, za Sodražico g. M. Vrbič, za Pazin g. Ant. Jošt za pazinski okraj g. Iv. Bunc, za ptujski okraj na desnem dravskem bregu g. Fr. Šorn in na levem dravskem bregu g. Iv. Kavkler. III. Sklene se, da se predloži prošnja za podporo na deželni zbor kranjski, ko izidejo knjige. Za letos nameravani spis »Pouk v prvi pomoči pri neugodah z ilustracijami« se priobči pozneje, ker ga dotični poročevalec še ne utegne spisati. V »Letopisu« bode g. tajnik priobčil tudi poročilo o društvenem delovanju in imenik članov. Vzame se na znanje predsednikovo poročilo o sotrudnikih. Poročilo o matematiki za ljudske šole prevzame g. profesor L. Lavtar. IV. G. Fr. Levec prevzame pogajanje z raznimi tiskarnami zaradi tiskanja društvenih knjig ter bode v prihodnji seji poročal o dotičnih uspehih. Oblika društvenim knjigam bode taka, kakršno imajo knjige »Slovenske Matice«. Rokopisi morajo biti pripravljeni do začetka septembra, tisk pa dovršen do konca novembra. V. Za leto 1901. dobe društveniki dve knjigi po 10 tiskanih pol in sicer: 1. Pedagogični letopis in 2. Zgodovino kot I. del knjige za realije, spisal Josip Apih. VI. Schreinerjev načrt za didaktiko, ki so ga pregledali gg. odborniki, se ponatisne v »Popotniku«. O najprimernejši terminologiji se bode posvetoval poseben odsek. Društvo namerava izdavat tudi pedagogične šolske knjige za učiteljišča, zlasti vzgojeslovje, ukoslovje, zgodovino

pedagogike, čitanke itd. V ta namen stopi odbor v dogovor z deželnim odborom kranjskim, ki naj bi dal društvu primerno podporo, oziroma sam prevzel založništvo ali pa ga prepustil Matici. Pri tem se je izrekla želja, naj bi bile knjige odobrene že v rokopisu. Matica bode pospeševala tudi knjižnico za srednješolsko mladino, in sicer izdajanje šolskih klasikov potom dotičnih založnikov. V prvi vrsti se bode obrnilo društvo do »Dramatičnega društva«, da mu prepusti rokopise in starejše izdaje, primerne za srednješolsko mladino, da se predelajo. G. Bežek prevzame sestavo načrta za tako izdajanje. Končno se je posvetovalo še o primernih diplomih za ustanovnike, in o nasvetu »Pedagogiškega društva v Krškem« glede na izdajo slovenske slovnice.

Štajersko.

Sv. Lovrenc na Dr. p. Učiteljsko društvo za ptujski okraj zborovalo je dne 13. m. m. v okoliški šoli ptujski. Zborovanja se je udeležilo vključno z neznosni vročini lepo število društvenikov (30) in 4 gostje (gg. Fr. Lorber, Ant. Porekar, J. Rajšp in E. Slanc).

G. predsednik Fr. Šorn je navzoče prav prisrčno pozdravil ter izročil tudi pozdrave odišlega okr. glavarja, blagorodnega g. barona Apfaltrern-a, s katerim smo izgubili velikega ter vnetega šolskega prijatelja. Gosp. predsednik omeni tudi, da se je ravnokar izročil spominski album s fotografijami okr. nadz., preblag. g. Ivo Ranner-ju, ki je prideljen c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Gradcu. Za tem nam g. predsednik pojasni, zakaj se je današnje zborovanje sklicalo pismeno; »Učit. Tov.« namreč ni prinesel povabila o pravem času. — Predstavi nam pa tudi gđc. M. Šircelj, učiteljico na Hajdini, katera je pristopila k našemu društvu.

Zapisnik o zborovanju na majniškem izletu se neizpremenjen odobri.

Potem se je prečital dopis okr. uč. društva za graško okolico, ki prosi, naj naše društvo podpira peticijo »Lehrerbunda«, tikajočo se nove, moderne disciplinarne postave. Sklenilo se je, da se naše društvo strinja popolnoma s to peticijo ter da bo tudi storilo potrebne korake o tej zadevi.

Na to je poročal v kratkih in jedrnatih potezah g. M. Heric o vprašanju za okr. uč. konferenco: »Kako je učitelju delovati, da se otroci tudi z unaj šole lepo in dostojno vedejo?« — Za njim pa je g. Dr. Zupančič poročal tudi kratko in jedrnato o drugem vprašanju: »Kako zamore učitelj pri učencih doseči jednotno, spretno in lično pisavo? — Katero načelo (pravilo) naj se upošteva pri pouku v pisanju?« Tudi drugi tovariši so povedali vsak svoje mnenje o teh vprašanjih. Obema govornikom se je gosp. predsednik toplo zahvalil v imenu vseh.

Nasledna točka dnevnega reda je odpadla, ker je bil gosp. poročevalec zadržan, da se ni mogel udeležiti zborovanja.

Na to je gosp. Podobnik prebral članek »Pettauer Zeitung«, v katerem grdo napada učiteljstvo. Sklenilo se je, da tak zakoten in umazan listič ni vreden, da bi se ga v ozir jemalo. — Tudi »Mir« piše grdo zoper učiteljstvo; tega se pa obvesti, da naj biča le koroške učitelje, kateri res zaslužijo, kakor trdijo kolegi, ne pa splošno.

Potem se je g. predsednik zahvalil ter zaključil zborovanje.

Goriško.

Z Ajdovskega.¹⁾ (Naša organizacija.) Vse naše učiteljstvo na Goriškem se je do slednjih časov borilo v složnosti in vzajemnosti za zboljšanje svojih gmotnih razmer. Z družinimi močmi je dvignilo svoj ugled in si, tudi pribojevalo s svojo žilavostjo marsikatero drobtinico v materijelnem oziru. Doseglo sicer ni še tega, kar mu prerokuje prosvitljeni dvajseti vek, a ne more mu to izpodleteti v najbližji bodočnosti, ako bode polnoštevilno in junački nastopalo ter v stanovski slogi

¹⁾ Za zadnjo številko prepozno došlo.

Ured.

in bratskim zagrljaju neustrašeno zahtevalo svojih pravic z uma svetlim mečem, pod zastavo pravega napredka, katero kviško dvigaš Ti, dragi »Učiteljski Tovariš«, katera edino vodi k ljudski prosveti, k temu prvemu pogoju stalnega učiteljskega blagostanja.

Tovariši in naše vrle tovarišice na Ajdovskem se dobro zavedamo svojih dolžnosti in smo v ta namen tudi izprožili reorganizacijo učiteljskega društva za goriški okraj. Posrečilo se nam je. Z oduševljenjem je soglasno sprejelo goriško učiteljstvo to našo reorganizacijo, katero nam je tudi namestništvo v Trstu odobrilo v aprilu t. l. S to reorganizacijo smemo ustanavljati podružnice goriškega okrajnega društva povsod v okraju, kjer se prijavi vsaj deset podružničarjev¹⁾ in to samo učiteljev ali učiteljic ne, pa nepotrebnih kritikov ali celo gospodarskih mogočnjakov izven našega stanu. Le ona organizacija se sme imenovati učiteljska, katera družiti le učitelje in učiteljice z nerazrušljivimi vezmi stanovske samozavesti in ljubezni. Že skrb za obstanek bode navduševala tako organizovane tovariše v delu in boju za ljudsko prosveto in za svojo lastno srečo.

Vsi ajdovski tovariši in tovarišice smo se zbrali takoj po odobrenju pravil in pozabivši razne osobnosti, smo se združili dne 20. m. m. z junaško četico v podružnici učiteljskega društva za goriški okraj na Ajdovskem. Združili smo se v tesne vrste, vneti za slobodo svojega stanu, da povemo javnosti, da nočemo biti najemniki, temveč samostojni gospodarji v svojih društvih, kateri hočejo sami skrbeti za izboljšanje svojih razmer brez vsakega varuštva. Iz najoddaljenjših krajev, tudi iz Dol Otlice, je prihitel naš vrli tovariš Čibej in uvel v našo sredo blagorodni gospici strokovni učiteljici na državni čipkarski šoli, kateri sta tudi pristopili v naš krog. Sprejeli smo jih z vseljem in upamo, da se bodo redno z našimi zavednimi tovarišicami udeleževale podružničnih zborov. Prepričani smo, da pristopijo k nam še ostale tri naše drage tovarišice in odlikovani tovariš g. Poniž, kateri se niso udeležili ustanovnega shoda, da bode na Ajdovskem vse učiteljstvo enega duha in ene krvi polnoštevilno združeno v izgled ostalim tovarišem v Brdah, na Kanalskem in tudi v goriški okolici. Tem kličemo vsi Ajdovci: »Le pogumno, mirno in dostojno v boj s skupno polnoštevilno organizacijo in naši neprijatelji nas dobe edine, bdeče, da ne ulove kljubu svojim sirenskimi glasovom nijednega javnega učitelja, in nijedne zavedne tovarišice v psevdoučiteljske organizacije.

Pogledali smo pri ustanovljanju ajdovske podružnice obojna pravila in po kratki a živahni debati smo za sedaj na temelju teh pravil pristopili vsi v podružnico in izbrali si njeno načelstvo po listkih skoraj soglasno: načelnik Možina, namestnik Strnad, tajnik Urbančič Alojzij, blagajnik Križman France, odborniki pa tovarišica Oblak ter tovariša Bajt in Kavsa.

Koj po volitvi smo pričeli prvi podružnični občni zbor, kateri je takoj dokazal vnetost, resnost in delavnost ajdovskega učiteljstva. Prepričevalne besede načelnikove, Medveščekove, Bajtove, Strnadove, Urbančičeve in drugih govornikov so nam še bolj vzbudile stanovski ponos z živo željo, da bi se isti javljal v toliki meri v Brdah, na Kanalskem in posebno v goriški okolici, kjer so se pričeli otresati svoje stare meščanske komodnosti vsi tovariši, ter pričeli z duhom časa napredovati in delati v blagor in slobodo učiteljstva.

Tovariš Medvešček je predlagal, da naj skliče učiteljsko društvo javen shod slovenskega učiteljstva našega okraja s sledečim dnevnim redom:

1. Reorganizacija učiteljstva s podružnicami.
2. Ali je potreba zunaj take reorganizacije še posebno organizacijo n. pr. podružnico Slomškove družbe.

¹⁾ Stvari bi bilo le v korist, da se na ta način reorganizujejo vsa večja okrajna učiteljska društva na Primorskem in na Kranjskem.

Ured.

3. Naše gmotno stanje.

Sprejel se je ta predlog soglasno z živim prepričanjem, da se isti uresniči in da obrodi najlepši sad v blagor učiteljstva, da ga dovede k tako tesni slogi, da ne bode niti enega tovariša izven te naše organizacije. V to pomozi Bog!

Posebno nas je navdušil neumorni tovariš Bajt, kateri je povdarjal in utemeljeval, da ne sme biti zavedne tovaršice in odločnega tovariša, kateri bi silil v našo konkurenčno psevdoorganizacijo, kjer si ne priborimo slobode, kjer bodemo le hlapčevali drugim, ne pa šolstvu in učiteljstvu.

Vsi smo soglasno obsojali zadnje dopise iz učiteljskih krogov v »Gorici« in deloma tudi v »Soči«. Proč psovke in napade, proč sovraštvo; trezna debata in neumorno vzajemno delo nas mora združiti! Ne poslušajmo zdražbarjev pod raznimi krinkami, ker sicer jo »srečno« prijadramo v nepremostljiv prepad, s katerega bregov bodemo streljali drug v drugega, dokler ne razbijemo v njegovi globini svojega blagostanja, svoje stanovske časti. Prav lepo je to označil tovariš Medvešček z besedami: »Učitelji našega okraja se pitajo v javnih listih itd. itd. Daleč smo prišli! Ali ni to napredek učiteljstva!? Roko na srce, dragi kolegi! Ako se pusti, da bode rastlo, cvetelo in sad rodilo tako zelišče, katero je začelo poganjati med nami, smemo si biti gotovi, da bodo naši potomci še v devetem kolenu nas preklinjali, ko ne bode ni trohice naših ostankov. Dolžnost nas vseh je pač, da se stori vse mogoče, da se krene zopet na pot, ki vodi k cilju našega stanu. Pričetek reorganizacije se je pričel s tem, da je glavno učiteljsko društvo priredilo svoja pravila, sprejemši podružnice, v katerih je prosta pot k pristopu tudi onim kolegom, ki ne morejo pristopiti glavnemu društvu radi oddaljenosti ali radi katerih koli vzrokov. Taka ali enaka reorganizacija naj oklene tudi one tovariše, ki hočejo ustanoviti Slomšekovo podružnico.«

Tako je, dragi tovariši! Ponudite roko tej naši organizaciji! Le v nerazrušni strogo učiteljski falangi brez vsake primesi se bodemo uspešno borili za stanovske interese in ugled učiteljstva. Le v taki organizaciji bodemo mi učitelji gospodarji, ne pa le najemniki; pri taki organizaciji ne bodemo kadili posameznikom, ker smo vsi enaki, a delali bodemo vsi in z delom, ne pa s preprirom si priborimo učiteljstvu in šolstvu lepših ter boljših časov. Tovariši! Še je čas! Naša lepa, uzorna organizacija vas vabi in kliče v svoje vrste ob 11. uri, predno napravite med nami nepremostljiv prepad! Zopet se poslužim besed delavnega našega tovariša: »Med nami naj zavlada odkritosrčnost, bratska ljubezen in srčna kolegijalnost, kateri naj sledi vneto in neumorno delovanje.«

Vrniti se moram zopet k podružničnemu zboru, kjer se je tudi povdarjalo plodonosno delovanje deželnega učiteljskega društva pod predsedništvom vrlega tovariša g. R. Peerz-a, kateri je na lastno prošnjo premeščen na c. kr. vadnico v Inomost. Njegov naslednik je vrli naš tovariš Bajt, kar nam je v dokaz, da bode društveno delovanje nadaljevalo po poti, katero je začrtal marljivi predsednik z Bajtovim sodelovanjem. Na predlog tovariša Urbančiča je izrekla podružnica soglasno dosedanjemu predsedniku deželnega društva g. R. Peerz u svojo iskreno zahvalo ter priznanje za njegov trud in in uspešno delovanje. Kličemo mu vsi: »Bili srečni v gorati Tirolski, kjer tudi potrebuje učiteljstvo tako vrlih bojevnikov za povzdigo šolstva in svojega gmotnega stanja.«

Načelnik Možina prebere še toliko obsovražljeno okrožnico, katero so razposlali ajdovski tovariši v maju leta 1896. v prevdarek vsemu učiteljstvu in omeni, da je vsebina iste pomenljiva tudi za današnje čase ter sklene naše prvo zborovanje z oduševljenimi besedami in živo željo, da bi se vse goriško učiteljstvo organizovalo po izgledu ajdovskih tovarišev na tako resni in reelni podlagi, in gotovo se bodo izjalovili vsi poskusi naših neprijateljev, kateri sejejo med nami razdor. Bodimo ljudje!

Svoje poročilo pa sklenem z znanimi besedami iz nekdanje okrožnice iz l. 1896.: »Na delo! Sreča je le delavnim in pogumnim mila. Delajmo pa združeno, ker delo posameznih v sedanjih dneh malo izda; — a delo in trud naj nebo blagoslovi!«

Književnost in umetnost.

Novi akordi. Zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo je začel s 1. julijem t. l. izhajati v Ljubljani. Ureja ga dr. Gojmir Krek, a izdaja g. L. Schwentner. Sodelovanje so obljubili vsi najboljši slovenski skladatelji, kakor tudi nekaj čeških in hrvaških. List izhaja vsaka dva meseca, ter stane za celo leto 8 kron. »Nove akorde« kar najtopleje priporočamo.

»Zvonček«. List s podobami za slovensko mladino. V 7. številki je tale vsebina: Poletni večer. Zložil Ivo Danič. — Vrabček in lastovka. Zložila Vida. — Naročilo. Zložil A. Rapè. — Birmanec. Spisal Radivoj. — Ah, kako rad . . . Zložil Fr. Žgur. — Kako je Mencejev Matijček prvokrat pušil. Spisal Fr. G. P. — Pesem o angeljčku. — Dobro pa slabo. Ruska narodna. Priobčil Brinjós. — Pripluli čez noč so . . . Zložil Fr. Žgur. — Anka in Zinka. Spisal Leon Poljak. — Priloga »Zvončku«: Lev. Opisal Kramarjev. — Siničica, siničica . . . Zložil Fr. Žgur. — Pouk in zabava. — Slike: Mencejev Matijček in Nežika. — Lev in levinja. — Angeljček. — Anka in Zinka. — »Zvonček« starišem in mladini prav toplo priporočamo!

Prvi listi — almanah slovenskih in hrvatskih učiteljskih in učiteljskih — izidejo bodoči teden, na kar že danes opozarjamo slovensko in hrvatsko učiteljstvo. Več, ko dobimo knjigo v roke.

Slovenska Zadruga prinaša v svoji 7. letošnji številki v oddelku: »Narodna vzgoja«, kateri oddelek je hkrati glasilo »Ped. društva v Krškem« govor g. ravnatelja Iv. Lapajnetca pri zboru »Zaveza« na Bledu in sicer: »Učitelj pospešuj domačo in narodovo vzgojo.« »Sl. Zadruga« izhaja enkrat v mesecu in stane 4 K na leto. Zaradi te najnovejše priloge jo slov. starišem in učiteljstvu toplo priporočamo.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: Gosp. Mijo Vrbič, učitelj v Sodražici, na knj. kr. podr. št. 130 12 K.

Osebnost vestí. G. Ivan Krulec, učitelj v Ljubljani, je imenovan zač. vadniškim učiteljem na ljubljanskem učiteljskem. — Deželni šolski svet je stalno namestil provizorične učitelje in učiteljice: gg. Ivana Gantarja v Št. Jerneju, Ivana Černetca v Gotenicah, Jos. Kreinerja v Srednji vasi pri Kočevju, gospdč. Emo Žitnik in gospdč. Sofijo Zajc v Jesenicah. Gospdč. Helena Junovich je iz Dola premeščena v Kočevje.

»Popotnikovi« naročniki in »Zavezina« društva blagovole naj pošiljati naročnino, oziroma doneske v Kranj in ne več na Primskovo. Fr. Luznar.

Učiteljsko 50letnico bo praznoval letos tudi gosp. Josip Mesner, nadučitelj v Komendi, ki je sošolec jubilarja Raktelja. Po prebitem zrelostnem izpitu l. 1851. je bil g. M. dve leti v privatni službi v Polhovemgradu. Potem je služboval 7 let v Boh. Beli, 15 let v Škocijanu pri Turjaku in v Komendi pa službuje že 26 let. Obema jubilarjema: Još mnogaja ljeta!

Abiturijentska veselica ljubljanskih, praških, zagrebških, mariborskih, goriških in koperskih učiteljskih, oziroma učiteljskih bo dne 17. t. m. v Narodnem domu v Ljubljani.

„Matica Slovenska“ je imela dne 3. m. m. svoj občni zbor. Predsednik prof. Levac je konstatiral, da društvo v minolem letu glede članov ni skoraj nič napredovalo. Omenil je, da je dobila »Matica« od vlade letnih 1000 K in da je izdala šest knjig, obsežnih 85 pol. Blagajnik dr. Stare je poročal o denarnem stanju. Dohodki so znašali 32.982 K 90 v, izdatki pa 33.376 K 40 v. Skupno premoženje znaša tedaj 112.432 K 70 v. V odbor so bili voljeni: S. Rutar, dr. Stare, L. Svetec, P. Grasselli, dr. Tavčar, dr. Murko, J. Vavrà, dr. Lesar, F. Finžgar, A. Zupančič, dr. Opeka, in dr. Fr. Zbašnik. Učitelja ni nobenega v odboru!!

Večer v slovo je priredil učiteljski zbor tukajšnjega učiteljskega dne 6. t. m. v zimskem salonu hotela »pri Maliču« bivšemu svojemu ravnatelju g. dež. šol. nadzorniku Fr. Hubadu, ter se mu je izročil lep album s fotografijami vseh članov učit. zbora. V mnogih govorih se je poudarjalo zaslužno delovanje slavljence, ki je, zahvaljujoč se, omenjal kolegijalnega sodelovanja vseh učiteljev.

V obrtno nadaljevalni šoli v Št. Vidu nad Ljubljano je bila tudi letos koncem šolskega leta (o Binkoštih) razstava risarskih izdelkov. Razstavljenih je bilo iz I. tečaja (učitelj A. Lenarčič) 200, iz II. tečaja (učitelj V. Jaklič) pa 98 listov iz prostoročnega, geometričnega, konstrukcijskega, projekcijskega in strokovnega risanja. Ravno toliko listov je bilo pa še v mapah strokovnjakom na razpolaganje, ker je bil prostor premajhen, da bi se bili mogli razstaviti. Zanimali so najbolj detajli t. j. v naravni velikosti risani mizarški, ključarski in kamnoseški objekti. To razstavo je obiskalo veliko domačega občinstva. A tudi iz Ljubljane in drugih krajev so prišli odličnjaki, strokovnjaki in učitelji obrtno nadaljevalnih šol ogledat si zanimivo razstavo.

Ta šola ima (razun ljubljanske na c. kr. realki) največ učencev izmed vseh v deželi. Vpisalo se je namreč:

v prip. tečaj	70	učencev,	ostalo	koncem	leta	59
v I. tečaj	39	»	»	»	»	32
in v II. tečaj	39	»	»	»	»	32

skupaj 148 učencev, ostalo koncem leta 123

Obisk šole je bil razmerno dober, ko je bilo povprečno 87% učencev vselej v šoli.

Napredek je bil pa:

v prip. tečaju	izmed	59	učencev	32	sposobnih
v I. tečaju	»	32	»	27	»
in v II. tečaju	»	32	»	32	»

skupaj izmed 123 učencev 91 sposobnih

Napredek v prip. tečaju ni posebno ugoden, ker pridejo vanj učenci od vseh vetrov in med njimi tudi nekaj analfabetov. V II. tečaju je všteti tudi 14 prostovoljcev, t. j. takih, ki po predpisanem dovršenju šole zaradi risanja še hodijo vanjo. Pristavimo naj še, da je bilo izmed 148 vpisanih učencev 113 mizarjev, 8 kamnosekov, 6 ključarjev, 6 čevljarjev, 4 krojači, 3 kleparji, 3 tesarji, 2 kovača, 1 kolar, 1 sedlar in 1 rezbar.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Z. 517.

Kranjsko.

An der vierclassigen Volksschule zu Töplitz-Sagor ist eine Lehrstelle mit den normalmässigen Bezügen definitiv eventuell provisorisch zu besetzen.

Bewerber um diese Stelle wollen ihre ordnungsgemäss belegten Gesuche im vorgeschriebenen Wege bis 20. Juli 1901 hieramts einbringen.

K. k. Bezirksschulrath Littai, am 12. Juni 1901.

Št. 816.

Na enorazrednici v Ambrusu razpisana je služba učitelja-voditelja s postavno plačo in prostim stanovanjem v stalno oziroma začasno nameščenje.

Ravno tako drugo učno mesto v Doberničah s postavno plačo in prostim stanovanjem.

Prošnje vlagati je do 25. julija t. l. pri c. kr. okrajnim šolskem svetu v Rudolfovem.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 29. junija 1901.

Z. 518.

An der vierclassigen Volksschule in Radmannsdorf ist eine Lehrstelle mit den gesetzmässigen Bezügen durch eine männliche Lehrkraft definitiv, eventuell provisorisch zu besetzen. Der betreffende Lehrer findet einen Nebenverdienst an der mit dieser Volksschule verbundenen gewerblichen Fortbildungsschule.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis 31. Juli 1. J. hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Radmannsdorf, am 4. Juli 1901.

Z. 519.

An der vierclassigen Volksschule zu Sagor ist eine Lehrstelle mit den normalmässigen Bezügen definitiv eventuell provisorisch zu besetzen.

Bewerber um diese Stelle wollen ihre ordnungsmässig belegten Gesuche im vorgeschriebenen Wege bis 20. Juli 1901 hieramts einbringen.

K. k. Bezirksschulrath Littai, am 12. Juni 1901.

Z. 518.

An der vierclassigen Volksschule zu St. Veit bei Sittich ist eine Lehrstelle mit den normalmässigen Bezügen definitiv eventuell provisorisch zu besetzen.

Bewerber um diese Stelle wollen ihre ordnungsgemäss belegten Gesuche im vorgeschriebenen Wege bis 20. Juli 1901 hieramts einbringen.

K. k. Bezirksschulrath Littai, am 12. Juni 1901.

Z. 871.

An der zweiclassigen Volksschule in Fara-Vas wird die Oberlehrerstelle mit den sistemisierten Bezügen zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung ausgeschrieben.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 25. Juli 1901 im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 1. Juli 1901.

Z. 292.

An der fünfclassigen Knaben-Volksschule in Reifnitz wird eine Lehrstelle mit den sistemisierten Bezügen mit dem Beifügen zur definit. eventuell provis. Besetzung ausgeschrieben, dass wegen der gewerblichen Fortbildungsschule nur auf eine männliche Kraft reflektiert wird.

Gehörig instruierte Gesuche sind bis 25. Juli 1901 im vorgeschriebenen Dienstwege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 1. Juli 1901.

Št. 205.

Štajersko.

Na trirazredni ljudski šoli v Skalajah je stalno oziroma začasno namestiti učiteljsko mesto z dohodki III. krajevnega razreda in prostim stanovanjem.

Prošnje, opremljene z obema spricaloma oziroma le zrelostnim in dokazom avstr. podaništva vložijo naj prositelji ozir. prositeljice do 15. julija t. l. predpisanim potom pri kraj. šol. svetu v Skalajah, pošta Velenje.

Predsednik: Čapek l. r.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franco. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.